స్వయంకృతం

నెలనెలా సందేశాల సందోహాలు

పోయిన వారం ఒక బిజినెస్ మీటింగ్‌లో అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాల్లో టెక్నాలజీ అమ్మకాలకి ఎన్ని అవకాశాలు ఉన్నాయి అన్న అంశం మీద చిన్న చర్చ జరిగింది. ఈ విషయం ప్రతిపాదించగానే ఆ గదిలో ఉన్న నా సహోద్యోగి ఒకడు వెటకారంగా ఇలా అన్నాడు. "మరి వీళ్ళు తమ ధనం నిత్యావసరాలకి కాక టెక్నాలజీ కోసం వినియోగిస్తారనమాట" ఈ మాట మనలో చాలా మందికి మొదటిసారి విన్నప్పుడు సబబుగానే తోచవచ్చు. కానీ ఒకసారి కొంచం లోతుగా ఆలోచిస్తే దీని వెనుక ఉన్న ఉద్దేశ్యం అర్థమౌతుంది. మొదటిగా అతను మరో మనిషి తన డబ్బు ఎలా కర్చు చేయాలన్నది తను నిర్ణయిస్తున్నాడు. రెండోది అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాల్లోని ప్రజలు టెక్నాలజీని ఎంత తెలివిగా వినియోగించుకొంటున్నారన్న విషయం ఇతనికి మచ్చుకైనా అర్థం కాలేదు. బహుశా అతని దృష్టిలో ఈ ప్రతిపాదన పెద్ద కంపెనీలు తమ వినియోగదారీ మనస్తత్వాన్ని ఇతర దేశాలకూ అనువదింపచేసే పథకంలో భాగంగా అనిపించి ఉండవచ్చేమో.

నా స్నేహితుల్లో కొంతమంది ఆలోచనా విధానంతో నాకు వచ్చిన సమస్యే ఇది. ప్రపంచంలో ఉన్న సమస్యలన్నింటికీ వీళ్ళ దృష్టిలో పెద్ద కంపెనీలే కారణం. దానిని నిరూపించడానికి వీళ్ళు దిక్కుమాలిన రిపోర్ట్‌లన్నీ చదివి నా బుర్ర తింటూ ఉంటారు. అలా అని ఈ సమస్యని పరిష్కరించడానికి వీళ్ళేమైనా చేస్తున్నారా అంటే, వీళ్ళే వెళ్ళి హోల్ ఫుడ్స్ లో షాపింగ్ చేసి , పీట్స్ కాఫీ లాంటివి తాగేసి హిపోక్రటిక్ మాటలు మాత్రం చెపుతూ ఉంటారు. ఒక సంస్కృతి గురించి అర్థమైనా చేసుకోవడానికి ప్రయత్నించక తాము పుస్తకాల ద్వారా సంపాదించిన విజ్ఞానంతో గంటలు గంటలు సుత్తి కొడుతుంటారు. ఇలాంటి వాళ్ళ ద్వారానే నేను మన బొట్టు సాంప్రదాయం గురించి రక రకాల నవ్వదగ్గ కథలు విన్నాను. చాలా మందికి అసలు మన బొట్టు వెనకాల ఉన్న సాంస్కృతిక ప్రాధాన్యత గురించే తెలీదు. భ్రూమధ్యంలో కేంద్రీకరించబడ్డ శక్తిని కాపాడ్డానికే బొట్టు అని చెపితే నోరు తెరుచుకొని వింటారు. ఇలాగే ఇతనికీ ఓ చిన్న పాఠం చెపుదామని అనిపించింది. నాకు సాధ్యమైనంత నెమ్మదిగా ఓపిగ్గా చెప్పాను. ఇండియాలో పట్టణాల్లో ఇంట్లో పనికి వచ్చే మనుషులు, లాండ్రీ వాళ్ళూ సెల్‌ఫోను ద్వారా తమ పని ఎలా ఆర్గనైజ్ చేసుకొని సమయం, డబ్బు ఎలా ఆదా చేసుకో గలుగుతున్నారో చెప్పి, రైతులు వివిధ ప్రాంతాల్లో ధరలు ఎలా ఉన్నాయో నిముషాల మీద ఎలా కనుక్కోగలగుతున్నారో చెప్పి ఓ మాటన్నాను. "కొంచెం కర్చుతో కూడినదైనా జీవితం సులభతరం చేయగల శక్తి టెక్నాలజీకి ఉంది. ఒక్క విషయం గుర్తు పెట్టుకో. మనిషి నిత్యావసరాలకి ప్రతిస్పందించడానికి అనుకూలంగా మలచబడ్డాడు. నీలాంటి వాళ్ళు చెపితేకానీ వాళ్ళకి అర్థం అవదు అనుకోకు. అంతేకాక నీ డబ్బు నీకిష్టమైనట్లు ఎలా కర్చు పెట్టుకొంటావో అంతే స్వాతంత్రం అభివృద్ధి చెందే దేశాల్లో నివశించే వాళ్ళకీ ఉంది."

ఇలాగే మరోసారి ఇంకో అతను మాయన్, ఆజ్‌టెక్ నాగరికతల గురించి మాట్లాడుతూ 1500 ప్రాంతంలో యూరోపు దేశాలన్నీ ప్రగతిమార్గంలో ప్రయాణించే సమయంలో ఈ ప్రజలేం అలా అనాగరికంగా జీవించారు అన్నాడు. ఇదే వాఖ్యం అప్పటికే కొన్ని పుస్తకాల్లో చదివి ఉండడం మూలంగా నాకు వెంటనే అర్థమైంది అతని ఆలోచనా విధానం ఎలాంటిది అని. కానీ ఇలాంటి మాటలు విని నేను ఊరకుండలేను గదా, మరి అదే సమయంలో యూరోపులో జరిగిన ఘోర కృత్యాల గురించి గుర్తు చేశాను. చరిత్రలో అంతదూరం ఎందుకు? 1940ల్లో జరిగిన హోలోకాస్టు గురించీ గుర్తుచేసి మరి ఈ ప్రవర్తన నాగరికతని, ప్రగతికి సూచనగా పరిగణిస్తాడా అని అడిగాను. వెంటనే అతను క్షమాపణలు చెప్పాడు, కానీ మరో ఇలాంటి విషయంలో ఇలాగే ఏవో పుస్తకాలు చదివి అభిప్రాయాలు ఏర్పరుచుకొంటాడని నాకు అనుమానం.

మరో స్నేహితురాలు, ఈ అమ్మాయి బోల్డన్ని పుస్తకాలు చదివేసి తనకు తెలీనిది లేదనుకుంటూ ఉంటుంది. ఆ సంఘటన తర్వాత ఖురాన్ గ్రంథం చదివి నాతో మాటల మధ్యలో అంది. అసలు వీళ్ళ మతమే ఇలాంటిది. ఆ పుస్తకం చదివిన తర్వాత, ఈ ప్రపంచంలో ఉన్న మతాల్లోకల్లా హింసాత్మకమైన మతంగా అనిపిస్తుంది అంది. అసలు ఈ వాఖ్యం ఎక్కడినుంచి సరిచేయాలో అర్థం కాలేదు నాకు. పశ్చిమ దేశీయులు దృష్టిలో మతం అంటే మూడే మొదటగా తలపుకు వస్తాయి వీళ్ళకు. యూదు, క్రయిస్తవ, మహమ్మదీయం. కొసరుగా బౌద్ధ, హిందూ మతాల్ని ఆ మూడు మతాలకి తోడుగా జత చేస్తారు. మరి వీళ్ళకి తెలీని కొన్ని వందల మతాలున్నాయి ప్రపంచంలో. ఒకవేళ ఈ మూడు మతాలనే ప్రమాణికంగా తీసుకున్నా , తర్వాతి రెండు మతాలు యూదు మతం నుండే కదా ఉదయించాయి? తనకి అర్థమయ్యేట్లుగా చిన్న ప్రశ్న అడిగాను. బైబిల్‌లో పాత నిబంధన గుర్తుందా అని. ఆ అమ్మాయికి అప్పుడే లైట్ వెలిగింది. అవును నిజమే పాత నిబంధనా చాలా హింసాత్మకంగా ఉంటుంది, దానిలో నిర్వచించ బడ్డ దేవుడు చాలా కోపదారి అని ఒప్పుకొంది.

మరో స్నేహితురాలు మన దేశంలో, చైనా దేశంలో బాల కార్మికుల గురించి, వాళ్ళ పేదరికం గురించి వాపోతూ ఉంటుంది. వాల్ మార్ట్, గాప్ లాంటి కంపెనీలు మూత పడాలని వాదిస్తూ ఉంటుంది. దానికి ప్రతివాదనగా నేనామెకు ఓసారి కొన్ని నిజాలు చెప్ప చూసాను. చైనాలో నేనెప్పుడూ నివసించలేదు కనుక ఇండియా గురించి చెప్పాను. ఒకవేళ ఈ కంపెనీలు ఇచ్చే జీతం కన్నా మెరుగైన జీతాలిచ్చి, సులభతరమైన పనులు కల్పించగల అవకాశాలే ఉంటే అసలు ప్రజలీ కంపెనీలకి ఎందుకు పని చేస్తారు? ఒకవేళ ఈ అమాయక ప్రజలని (వీళ్ళ దృష్టిలో మనం దురదృష్టవంతులం, అలా అనుకోవడం సగం వీళ్ళకు తృప్తినిస్తుందనుకొంటా) రక్షించదలుచుకొంటే ఆదేశ ప్రామాణిక విలువల్ని అనుసరించి తదనుగుణంగా జీతాలివ్వమని కంపెనీలతో పోరాడాలి కానీ ఉన్న ఒక్క ఆధారం పోయేట్లుగా కంపెనీలు మూతబడాలని కోరుకోవడం ఏం తెలివి? అలాగే ఇక్కడ ఏ.సి రూముల చల్లదనంనుంచి అందరు బాల, బాలికలు చదువుకోగల అవకాశాలు కల్పించాలన్న నినాదాలతో పాటు, ఆ కుటుంబానికి పిల్లల ద్వారా వచ్చే ఆదాయం వాళ్ళని బడికి పంపినందుకు గాను ఇవ్వగల పథకాలు తయారు చేసి అమలు చేయడానికి కృషి చేయమని అడిగాను. దీనికి బదులుగా ఆమె నోట్లోంచి సమాధానం రాకపోవడమే కాక నావైపు కొంచెం అనుమానంగా కూడా చూసింది.

సరే ఈ సమస్యకి రెండు కోణాలున్నాయి. మనలోనూ తమకై తాము ఆలోచించలేక గుంపులో గోవిందగా కలిసిపోయే ప్రబుద్ధులూ చాలామంది ఉన్నారు. మనకి సుపరిచితమైన కొన్ని వాదనలు: పశ్చిమ దేశాల విలువలు ఎంత తృణప్రాయమైనవో, మన

సంస్కృతి అందరికన్నా ముందుగా అన్ని విషయాలు ఎలా కనిపెట్టేసిందో (తమాషా ఏమిటంటే అన్ని రకాల ప్రజలు ఈ విషయాన్ని గురించి డబ్బా కొట్టుకొంటూ ఉంటారు. నిజమే కొన్ని విషయాలు ప్రపంచంలో చాలాచోట్ల ఒకే సమయంలో కనిపెట్టబడి ఉంటాయి. కానీ దీని మూలంగా ఎందుకంత గర్వ పడాలి? మా తాతలు నేతులు తాగారు కనుక మా మూతులు వాసన చూడండన్నట్లుగా ఉంటుందీ వ్యవహారం. మన సొంత జీవితాల్లో ఏదైనా సాధించగలిగినప్పుడు కొట్టుకొందామీ డప్పాలు, సరేనా?). మనమేమైనా చేయబోయేముందు మొదట ఆలోచన ఎప్పుడూ ఎందుకు ఎవరేమనుకొంటారో అన్నదౌతుంది? మర్యాదకి ఎందుకటా అంత ప్రాముఖ్యం? అడ్డమైన వెధవల కాళ్ళకందరికీ నేనెందుకటా నమస్కారం చేయాలి? చేయవలసిన వెధవ పనులన్నీ చేసేసి తిరుపతి హుండీలో రెండు కాసులు వేసి చేతులెలా దులుపుకోవచ్చు? పక్క వాళ్ళలో తప్పులెందుకటా చాలా సులభంగా కనపడతాయి? మనుషుల్లో ఈ గుణం ఎలా వచ్చింది? తనకై తను ఆలోచించి నిర్ణయాలు తీసుకోలేక పోవటం?

అసలీ స్వభావం ఎందుకింత ప్రాబల్యం సంపాదించుకొంది? దీని వెనుక సామాజిక, సాంస్కృతిక కారణాలేవైనా ఉన్నాయా? సైన్స్‌లో ఒక సిద్దాతం ఉంది. వ్యక్తిగత ఎన్నికతో పాటుగా, సామూహిక ఎన్నిక కూడా మన మనుగడలో పాత్ర వహిస్తుందని. దీనికి మూలస్థంభమే ఈ ప్రవర్తనా?

ఇంటర్నెట్ మూలంగా ఇంత సమాచారం అందుబాటులోకి వచ్చాక కూడా ఎందుకు అజ్ఞానంగా మాట్లాడుతున్నాం? ఎవరైనా ఏదైనా మనకు చెప్పినప్పుడో, లేక ఏ పుస్తకమో చదివినప్పుడో ఆ విషయాన్ని ఒకటికి రెండు సార్లు ఆలోచించి తర్వాత ఆమోదించడం చాలా కష్టమా?

మన గురించి ఎవరైనా తక్కువ చేసి మాట్లాడితే అంత కోపం వస్తుందే, మరి మనం మరొకళ్ళ గురించి మాట్లాడేటప్పుడు ముందూ వెనుకా ఆలోచించక మాట్లాడేస్తాం? వాళ్ళ వ్యక్తిగత చరిత్రల్నీ, సంస్కృతినీ అర్థం చేసుకోడానికి వీసమెత్తూ ప్రయత్నం చేయమెందుకని?

ఈసారి మీ చుట్టుపక్కలెవరైనా ఇలా తెలిసీ తెలియక మాట్లాడుతుంటే మీలోమీరు ఒక్కసారి ఇలా అనుకోండి "స్వయంకృతం", మీరు అశ్రద్దగా అజ్ఞానంగా ప్రవర్తిండం మూలంగానే సామూహికంగా మనందరం ఇలా ఉన్నాం. జిడ్డు క్రిష్ణమూర్తి అన్నట్లుగా మార్పు అన్నది మనలోంచే మొదలవ్వాలి.